

ALMANYA'DA TÜRK KÖKENLİ GENÇLER VE ŞİDDET SORUNU

Emine Uçar İlbuğa*

Özet

Son yıllarda medyada göçmen gençler konusu şiddet sorunu ile birlikte tartışılır oldu. Sosyolojiden, psikolojiye, eğitimden kriminolojiye kadar birçok alanda Türk kökenli gençlerin şiddet eğilimlerinde dinsel ve geleneksel motifler arandı. Özellikle Türk kültürü ve değerleriyle büyüyen gençlerin, Batı modern dünyasına uyum sağlamakta güçlük çekerek, saldırgan ve uyumsuz davranışlara yöneldiklerinin altı çizildi. Ancak bu tartışmalarda daha çok gençlerin şiddete yönelimleri, onların göçmen deneyimleri, etnik ve kültürel değerleriyle açıklanmaya çalışılırken göçmen kökenli gençlerin içinde buldukları toplumdaki ekonomik, yasal ve siyasal koşulları görmezden gelindi. Bu alanda yapılmış araştırma sonuçlarına dayanarak hazırlanan betimleyici nitelikteki bu çalışmada genel olarak, Alman okullarında şiddet konusu ve bu bağlamda göçmen kökenli gençlerin fail ve kurban olarak şiddet deneyimlerinin koşulları incelenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Şiddet, Göç, Medya

PROBLEM OF VIOLENCE IN GERMANY AND THE TURKISH IMMIGRANT YOUTH

Abstract

Recently, the topic of immigrant youth has been discussed in media with the issue of violence. In many fields such as sociology, psychology, education and criminology, religious and traditional motives have been searched in the violence tendency of the Turkish youth. It has been underlined that the youth who grows up with the Turkish culture particularly face with a difficulty while adjusting the Western modern world and show a tendency towards violent and inadaptability attitude. However, while explaining their inclination to the violent acts by means of their immigrant experiences and their ethnic and cultural values, the economic, legal and political conditions in which they live have been ignored. In this descriptive study based on research results, violence in German schools and the conditions of experiences of violence in which the youth have been the offenders or victims are examined.

Keywords: Violence, Migration, Media

* Yrd. Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi

Giriş

Türk kökenli göçmenlerin iş gücü göçü nedeniyle Almanya'ya gelişlerinin 40. yılı geride kaldı. Bugün itibariyle 1960'lı ve 1970'li yıllarda gelen göçmenlerin torunları üçüncü ve dördüncü kuşak olarak Almanya'da yaşamaktadır. Göçmenlerin Almanya'da uyum, dil sorunları, kültürel, dinsel ve etnik farklılıklar nedeniyle oluşan çelişkileri bilimsel, siyasal ve toplumsal alanlarda sürekli tartışılmaktadır. Bir yanda batı değerleri, diğer yanda geleneksel aile yaşamı gibi iki farklı değerler dünyasını içinde barındırmak durumunda kalan ikinci kuşak göçmenlerin yaşadıkları sorunlar ile Almanya'da doğup, büyüyen, bu ülkenin kreş ve okullarına devam eden çocukların sorunları farklı oldu. Buna karşın yeni kuşak göçmen çocuklarının Almanca'yı iyi konuşabilmesi ve yaşadıkları toplumu daha iyi tanımları gibi olumlu kazanımlarına karşın, göçmen çocuklarına Alman toplumunda verilen 'yabancı' statüsü uzun yıllar değişmedi.

Alman İstatistik Dairesi ilk kez kapsamlı olarak 2006 yılında "göçmen kökenli" insanların istatistik bilgilerini araştırdı. Bu araştırma sonucuna göre, Almanya'da yaşayan 82,4 milyon insandan 15,1 milyonunun göç bağlantısının olduğu ortaya çıktı. Bu rakam, bütün nüfusun %18'ine denk gelmektedir. Bu oranın %9'u yabancı, %10'u ise Alman uyruklu olarak istatistiklerde yer almaktadır. Yaklaşık 10,4 milyon insan göçmen olarak Almanya'ya gelmiş, 5,6 milyonu yabancı statüsünde, 3,1 milyonu da Alman vatandaşlığına kabul edilenler olmaktadır. Almanya'ya doğrudan Alman vatandaşı olarak gelenlerin sayısı (örneğin 1980'li yıllarda Polonya'dan gelenler gibi), 1,7 milyondur. Bununla birlikte kendileri direk göç etmemiş olmalarına rağmen, kökenleri göçmenliğe dayananların sayısı 4,7 milyondur. Diğer bir ifade ile bunların 2,6 milyonunun ebeveynlerinden biri ya 'Aussiedler', ya Alman vatandaşlığına geçmiş göçmen ya da yabancı statüsündedir. 1,7 milyon gibi bir oran da göçmen kökenli olup, Almanya'da

dünyaya gelmiştir (bmi.bund.de, 2008). Burada verilen istatistik bilgilerine bakıldığında Almanya'da yaşayan göçmen çocuklarının çok dilli ve çok kültürlü ortamlarda büyümekte ve gelişmekte olduğu gerçeği öne çıkmaktadır.

Ancak 1990'lı yıllardan itibaren medya ve siyasi çevrelerden gelen bilgilere göre şiddet ağırlıklı gençlik kriminalliği artmıştır. Yine bu bilgilere göre, şiddet içeren suçlar özellikle göçmen gençler arasında daha yoğun olarak görülmektedir. Ancak bu bilgiler bilimsel araştırmalardan uzak, daha çok bazı somut şiddet olayları ve polis istatistiklerine dayanmaktadır. Özellikle medyanın göçmen gençler kaynaklı şiddet olaylarına yaklaşımı ve buradan hareketle bazı siyasi çevrelerin oy kaygısı nedeniyle göçmen karşıtı politikalarını desteklemek adına, olayı gerçekliğinden soyutlayarak ele almaları, bir göç toplumu olan Almanya'da uzun vadede yapıcı göçmen politikalarının önünü tıkamaktadır. Aslında medya ve bazı politik çevrelerin gençlerin şiddete yönelimlerinin arttığı yönündeki sansasyonel yaklaşımları ve tartışmaları, uzun yıllardır Almanya'da gündemde olan Gençlik Ceza Yasası'nın daha da sertleştirilmesi temeline dayanmaktadır.

Almanya'da yaşayan göçmen nüfusunun heterojen yapısı da çoğu zaman bu tartışmalarda dile getirilmeyen önemli noktalardan biridir. Medyada göçmen gençlik ve şiddet konusunda yapılan bir tartışmada, göçmen gençlik sınıflandırmasına, serbest dolaşım hakkı olanlar (Avrupa Birliği'ne üye ülkeler), yabancı işçiler, iş yeri sahibi olanlar, turistler, öğrenciler, ilticacılar, iltica talebinde bulunup oturum hakkı bekleyenler ve illegal yaşayanlar olmak üzere birçok farklı koşul ve nedenlerle Almanya'da bulunan yabancılar girmektedir.

Bu heterojen yapı, özellikle çok farklı veri kaynakları ve bu alanda çalışan farklı grupların olması gibi, çeşitli nedenlerle göçmen yasası sınıflandırmasıyla tam bir bağdaştırma yapmayı da zorlaştırmaktadır. Ancak polis kriminal istatistiklerinde suç

karışanlar Alman ve Alman olmayanlar olarak sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmada Alman olmayanların illegal mi, legal mi ya da hangi amaçla Almanya'da buldukları belirtilmemektedir. Buna karşın zaman zaman meydana gelen bazı günlük şiddet olaylarına dayanılarak yapılan ve çoğu zaman bilimsel verilerden uzak tartışmalarla kamuoyunda "kriminal göçmenler" anlayışı yaratılmaktadır. Aynı şekilde göçmenler denildiğinde, polis istatistiklerinde Aussiedler ve Alman vatandaşlığına geçmiş yabancılar ile yerli grup arasında bir ayırım yapmak da mümkün olamamaktadır (BKA, 2006: 408-410).

Bu nedenle polis istatistiklerinde yer alan bilgilerin farklılıkları boyutu önem kazanmaktadır. Alman Kriminal Enstitüsü Başkanı Jörg Zierke'nin polis istatistiklerine dayanarak medyada, "göçmen gençlerinin, Alman yaşlılarına oranla dört kez fazla hırsızlık ve üç kez daha fazla şiddet olaylarına' karışmaktadır" (Ebner, 2006) yönündeki açıklaması, kamuoyunda bu yönde kesin bir yargının oluşmasına da ortam hazırlayacaktır. Oysa ki yukarıda dile getirilen bulgu istatistik sonuçlarının bütününden soyutlanmıştır.

Diğer yandan Almanya'da yabancıların şiddetin kurbanı olma riskinin son yıllarda yükseldiği yönünde de bir düşünce öne çıkmaktadır. Bavyera Polis Kriminal İstatistik Kurumu'nun özel değerlendirmesine göre, yabancı nüfusunda (% 11) şiddete maruz kalanların oranı (% 8,4) oldukça yüksektir. Bu bilgiler Almanya genelini kapsamadığı için yalnızca bir ipucu olarak kabul edilebilir (BKA, 2006: 414). Ancak, Alman olmayan öğrenciler arasında yürütülen bir ankette göçmen gençler, çok seyrek olarak kendilerinin şiddet olaylarının kurbanı olduklarını dile getirmişlerdir. Bu sonucun çıkmasının nedeni, göçmen gençlerin sınıf arkadaşları arasında yürütülen bu ankette kendilerini ezik ve şiddetin kurbanı olarak ifade etmek istememiş olmalarından kaynaklanabilir. Bu nedenle burada sözü edilen anket sonuçlarının tam anlamıyla gerçeği yansıttığı düşünülemez. Oysa ki bu yönde

bilinen belli başlı görüngüler, Alman olmayan göçmelerin az da olsa şiddetin kurbanı olma riski taşıdığı yönündedir. Almanya'da yabancı düşmanlığından kaynaklı şiddet olaylarının hedefini göçmenler oluşturmaktadırlar ve bu anlamda yapılan saldırılar özellikle 2000'li yıllarda tekrar artmaya başlamıştır. Yabancı düşmanlığı dışında yaşlılar ve kadınlar sıklıkla şiddetin kurbanları olmaktadır. Yine en bilinen şiddet unsurlarından biri de erkekler ve aynı yaş grubu gençler arasında meydana gelenlerdir. Yukarıda belirtildiği gibi, homojen bir yapı sergilemeyen göçmen gruplar içinde özellikle illegal yaşayanlar, iltica başvurusu yapmış ve başvuru sonucunu beklemekte olanlar, sigortasız çalışanlar, dil sorunu olanlar, yasaları iyi bilmemeleri nedeniyle oturma izinlerinin iptal edileceği korkusunu taşımakta ve çoğu zaman şiddetin kurbanı olmalarına rağmen polise gitmemekte, böylece polis istatistiklerinde yer almamaktadırlar. Bu nedenle istatistik bilgiler de eksik kalmaktadır (BKA, 2006: 411).

Oysaki göçmen çocuklarının sorunları ele alınırken onların toplumsal, yasal, hukuksal ve sosyoekonomik koşullarıyla değerlendirilmeleri gerekmektedir. Çoğu polis kayıtlarına ve medya haberlerine dayanan bilgilerle, göçmen gençlerin Alman gençlerine oranla daha kriminal oldukları yönündeki tartışmalar, gerçeklikten uzak ve kamuoyunu yanıltıcı olmaktadır. Bu bağlamda şiddetin faili ya da kurbanı olarak göçmen çocuklarının şiddet deneyimleri oldukça karmaşık ve kompleks bir sorun oluşturmaktadır. Okul ve okul dışında gençler, etnik kökenlerine göre oluşturdukları gruplar arasında olduğu gibi, farklı göçmen kökenli gençler arasında da zaman zaman meydana gelen kavga ve çelişkiler yaşamaktadırlar. Bununla birlikte Almanya'da şiddet olayları yalnızca yabancı kökenli gençleri kapsamamaktadır. Özellikle 1990'lı yıllarda gençlerin karıştığı şiddet eylemlerinin önemli oranda arttığını ve bu olaylara katılanların önemli bir bölümünü göçmen gençlerin oluşturduğu ifade edilmiştir. Kriminal olayların faili olarak göçmen kökenli gençler medyada yer

aldığında, bu bilgiler çoğunlukla medyaya yansıyan olaylara ve siyasi bilgilere dayanmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda bazı siyasi partiler şiddet eğilimleri konusunda caydırıcı olacağı gerekçesini öne sürerek gençlik cezalarının daha da sertleştirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Ancak onların bu görüşlerini destekleyen yeterli ampirik kanıt bulunmamaktadır (Boers vd., 2006: 63).

Özellikle 1960'lı yıllardan bu yana sistematik göç alan Almanya'da çok dilli ve çok kültürlü göçmen ağırlıklı semtler oluşmuştur. Bu anlamda, Almanya'da göçmenlerin uyum sorunları uzun yıllardır hem sosyal bilimlerin hem de kamuoyunun meşgul olduğu konulardan biri olmuştur. Ancak son yıllarda Almanya'da uyum sorunu hem göçmen gruplar hem de Alman toplumu arasında kültürlerarası iletişimin koşulları üzerinde yoğunlaşmıştır. Çünkü uyumun tek taraflı bir süreç olmaktan öte karşılıklı bir çaba ve kabul olduğu gerçeği önem kazanmıştır. Bununla birlikte göçmen sorununda bir yandan bu yönlü olumlu denebilecek gelişmeler yaşanırken, diğer yandan sözü edilen göçmen ağırlıklı semtler işsizlik oranının yüksek olduğu, sosyoekonomik koşulları düşük nüfusu ile suç oranının yüksek olduğu bölgeler olarak sık sık gündeme gelmektedir. Oysa göçmenler ve uyum sorununun yalnızca bilimsel alanda değil, toplum, siyaset ve medya üçgeninde de doğru bir temelde anlaşılması gerekmektedir. Böylece göçmenlerin "dışlanmadan" ve "ötekileştirilmeden" içinde buldukları toplumun bütünü içinde anlaşılabilirliği mümkün olacaktır.

Bu çalışmada yukarıda belirtilen tartışmalar doğrultusunda, göçmen gençlerin şiddetin mağdurları ve failleri olarak ele alınışları araştırma kaynaklarına ve medya sunumlarına dayanarak incelenmektedir. Almanya'da çoğu polis tutanaklarına dayalı bilgilerle veya somut bazı örneklerle kamuoyunda oluşturulan 'göçmen gençler kriminaldir' anlayışı, bu alanda yapılmış ampirik araştırmalar ışığında

değerlendirilecek ve göçmen kökenli gençlerin şiddete yönelmelerine etki eden unsurlar, Alman okullarında şiddetin koşulları, göçmenlik deneyiminin gençlerin şiddet eğilimine etkisi ve medyanın gençlik ve şiddet konusuna yaklaşımı tartışılacak, bu bağlamda, Türk kökenli göçmen çocuklarının aile, okul ve sokak ortamında şiddet deneyimleri, bu deneyimlerin Alman siyaset, bilim, medya koşullarında ele alınışı ve değerlendirilmesi yapılacaktır. Çalışma, göçmenlik, gençlik ve suç konularında yapılan araştırmalar, medya haberleri ve bu konuya ilişkin literatür incelemelerine dayanmaktadır.

1. "Misafirlikten" Kalıcılığa Geçiş ve Şiddet Sorunu

Öncelikle 'yabancı', kavram olarak ne anlama gelmektedir? Yabancı (Ausländer) hukuksal anlamıyla bir bireyin yaşadığı ülkenin dışında, başka bir ülkenin vatandaşı olmasıdır. 'Yabancı' siyasal bir kategori olarak bir bireyin vatandaşlığı ile coğrafi olarak içinde yaşadığı ortam arasındaki farkı ortaya koymaktadır. Bu anlamda göçmen gençlerin kriminal olmasında bu ayrımın çok da inandırıcı bir neden olduğu kabul görmez (Ladoue, 2005: 3-4). Ancak gençleri dışlayan bu 'yabancı' ayrımı sorunu, gençlerin içinde yaşadıkları toplumun yasal, siyasal, kurumsal ve sosyal yapılanmalarında yer alması durumunda soruna çok yönlü yaklaşmak zorunludur. Çünkü entegrasyon, toplumun bir çok mekanizmasının birlikte ve aktif olarak yer alacağı çok yönlü bir süreçtir. Bir başka etnik grubun ekonomik, sosyal ve kültürel yaşam koşulları nedeniyle daha çok şiddet yanlısı ya da kriminal oldukları yönünde bir bağlantı kurulması tek yönlü bir yaklaşım olacaktır.

Almanya'da vatandaşlığa geçme süreciyle birlikte, istatistiklerdeki göçmen nüfusu azalmaktadır. Birçok farklı etnik kökenli göçmen Alman vatandaşlığına geçmekte ve onların çocukları da Alman vatandaşı olarak dünyaya gelmektedir. Bu nedenle 'misafir işçi' (Gastarbeiter) tanımlaması artık anlamını yitirmiştir.

Çünkü günümüz Almanya'sında ilk misafir işçi olarak gelen göçmenlerin torunları üçüncü, dördüncü kuşak olarak büyümektedir. Göçmen çocuklarının kriminalliği ya da 'yabancı', 'Alman olmayan'; 'öteki' tartışmalarında tek taraflı kavramlar, tanımlamalar ve açıklamalar 'kriminal misafir işçi' (kriminalle Gastarbeiter) önyargısını pekiştirmekte ve entegrasyon sürecine olumsuz etki etmektedir (Ladoe, 2005: 3-4).

Ayrıca göçmen kökenli gençlerin suç eğilimli olmalarının ya da suça iştirak etmelerinin belli önyargıları pekiştireceği korkusuyla, onların işledikleri suçların görmezden gelinmesi ya da dile getirilmemesi de konunun tabulaştırılarak, göçmenlerin pozitif olarak aşağılanmasına yol açacaktır. Wetzels ve arkadaşlarının 1998 yılında Almanya genelinde 16.000 çocuk ve gençle yürüttükleri araştırma sonucuna göre, göçmen gençler arasında şiddet ve suça katılım oldukça yüksek oranda görülmektedir (Wetzels vd., 2001). Ancak Pfeiffer ve Wetzels 'Şiddetin Faili ve Kurbanları Genç Türkler' adlı makalelerinde sonuçları kamuoyuna açıklayıp açıklamama konusunda bir süre tereddüt yaşadıklarını ifade etmektedirler. Bunun nedenini de "toplumda var olan göçmen gençlerin kriminal oldukları yönündeki önyargıyı pekiştirmemek ve tutucu siyasi partilere seçim propagandası olacak malzeme vermemek" olarak açıklamaktadırlar (Pfeiffer ve Wetzels, 2000: 14). Bu sonuçlardan korkmak yerine göçmen çocuklarının şiddet ortamında yer almalarının nedenleri iyi tespit edilmeli, göçmen gençleri Alman gençleriyle kıyaslamadan sorunların çözümlerine yönelik yapıcı önerilerin geliştirilmesi esas alınmalıdır.

Öte yandan çoğu zaman muğlak ve ayırım yapılmadan kullanılan şiddet kavramının açıklanması da oldukça önemlidir. Çünkü şiddet, genel bir perspektiften bakıldığında geniş bir alanı kapsamaktadır. Örneğin şiddet ya da

şiddet yönelimli denildiğinde tam olarak neyin kastedildiği açıklık kazanmamaktadır. Genel anlamda şiddetin daha çok fiziksel boyutuna vurgu yapılmaktadır. Oysa şiddetin birçok yönü bulunmaktadır. Vurma, kırma gibi doğrudan şiddet yanında, dolaylı yani, yapısal şiddet önem taşımaktadır. Çoğu araştırmalarda ele alınan, doğrudan bireye dayanan şiddettir. Bundan anlaşılan ise, bireyin fiziksel ve psikolojik mağduriyeti ya da cana veya mala bir başka kişi tarafından zarar verilmesidir. Dolaylı yani yapısal şiddet ise, sosyal sistemin içinde somut bir aktör görünmeden ve kurbanın kendisi tarafından çoğu zaman yapısal şiddetin farkında olunmadan gerçekleşir (Kunczik ve Zipfel, 2004: 10). Mathias Kepplinger ve Stefan Dahlem (1990: 384) şiddeti doğal ve suni ya da gerçek ve kurgusal olmak üzere ayırmaktadır. Gerçek şiddetle davranışsal sunum anlaşılırken, fiziksel ve psikolojik tahribatı ya da etkisi dikkate alınmaktadır. Kurgusal şiddetin anlamı ise, yine davranışsal sunum olmakla birlikte sadece bunun ileri sürülmesidir. Doğal şiddet gösterisinde gerçek yaşamın sunulması (gerçek film), suni gösterimde ise çizgi film vb. sunumlar anlaşılmaktadır. Bunun yanında şiddet ve kriminal kavramları çoğu zaman bir arada kullanılmaktadır. Hukuk dilinde kriminal sözcüğü, ceza yasasına karşı davranışta bulunmak (yapmak ya da ihmal etmek) anlamındadır. Mansel ve Hurrelmann ise, saldırgan davranış ve mülke yönelik suçlar olmak üzere iki farklı koşulda sorunlu davranışları incelediler. Buna göre, saldırgan davranışlar, fiziksel yaralama, tehdit, hırsızlık ve mala zarar vermek; mülkiyete karşı suçlar ise, tüm hırsızlıklar, belgelerde sahtecilik, kırıp dökme olarak yer almaktadır (Mansel ve Hurrelmann, 1998: 86). Lamnek, gençlik ve şiddet konusunu incelerken şiddeti, aktörün çeşidi, aktörün sayısı, doğrudan şiddet, şiddetin amacı, şiddetin şekli, hukuksal formu ve taammüden (Lamnek, 2000: 240) olup olmadığına göre farklı kategorilere ayırmıştır.

2. Alman Okullarında Şiddetin Failer ve Kurbanları Olarak Gençlik

1990 ve 2000 yıllarında Alman okullarında gerçekleştirilen şiddete yönelik araştırma sonuçlarına göre, okullarda en çok sözel şiddet olayları gerçekleşmektedir. Sözel şiddet dışında ve istisnalarla birlikte okullarda şiddet olaylarına genellikle erkek öğrenciler dâhil olmakta, saldırgan tartışmalar sıklıkla 13- 16 yaş grubu gençlerde görülmektedir. Okullarda şiddet, eğitim seviyesi yükseldikçe azalmakta ve Hauptschule'lerde fiziksel şiddet olaylarına Gymnasium'lara göre daha fazla rastlanmaktadır. Buna göre, suçlu ve kurban statüsü görecelidir. Öğrenciler şiddete yine öğrenci arkadaşları tarafından maruz bırakılmaktadır. Diğer yandan suçlular aynı zamanda şiddetin kurbanı da olabilmektedir. Giderek dikkate değer oranda okul içi şiddet olaylarının "Mobbing" ya da "Bullying" tarzı bir olgu olduğu tahmin edilmektedir. Burada söz konusu olan saldırganlığın özel bir şeklinin öne çıkmasıdır. Diğer bir ifade ile uzun süreyle öğrenciler okul arkadaşlarının olumsuz davranışlarına tabii kalmaktadırlar (Bundesverband der Unfallkassen, 2005: 4-5).

Lösel ve Bliesener (2003: 7) tarafından farklı bölge ve okullarda şiddet koşullarını ayrıntılı olarak inceleyen ampirik çalışmaların bulguları daha önceki araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu araştırma sonucuna göre, okullardaki şiddet daha çok sözel ve hafif fiziksel şiddet olarak öne çıkmaktadır. Buna karşın kızlar erkeklere oranla daha az saldırgan davranışlar sergilemekte ve daha az şiddet kurbanı olmaktadır. Bu çalışmada göçmen çocuklarının daha fazla şiddete katıldıkları yönünde bulgulara rastlanmamaktadır. Hauptschule'lerde saldırganlık ve kavga potansiyeli diğer okullara oranla daha yüksek olmakla beraber, medyada gündeme getirildiği gibi abartılı olmamaktadır. Gençler arasında kendileri şiddet mağduru olmadan diğer öğrencilere saldıran, onlara eziyet eden öğrencilerin oranı %5 ile sınırlıdır. Okul kabadayıları ile genel suç ve

asosyal davranışlar arasında önemli ilgi bulunmaktadır. Buna göre okullardaki kabadayı gençler, risk grupları olarak saldırgan ve suça yönelik davranışları okul dışında da gösterebilmektedirler.

3. Cinsiyet, Okul, Aile Koşulları ve Şiddet Sorunu

2003 yılında yürütülen bir araştırmaya göre, yaralama olaylarının % 69'u erkekler, %15'i ise kızlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Buna göre erkekler nerdeyse kızların üç katı yaralama ve şiddet olaylarına karışmaktadırlar (Pfeiffer, 2006). Esas itibarıyla 1993-2003 yılları arasında yürütülen araştırmaya göre ise, bu ilişki hırsızlık olaylarında da kendini göstermekte ve erkekler kızlara oranla daha çok hırsızlık olaylarına karışmaktadır. Saldırganlık ve yaralamaların oluşumunda okul çeşidine göre de kız ve erkekler arasında fark görülmektedir. Okullarda şiddet en az Gymnasium'larda meydana gelmektedir. Hauptschule'lerde suça iştirak eden erkekler tüm yıllarda (1993 ve 2003) en yüksek oranı oluştururken, Hauptschule'ye devam eden kız öğrenciler suça iştirakte diğer okullara göre ikinci sıraya yükselmektedir. Kızlarda şiddet davranışlarına bağlı olarak meydana gelen yaralama olayları, 2001 -2003 yılları arasında Sonderschule'lerde hiç değişmemiş ve 1000 öğrenci arasında 17 yaralanma olayı gerçekleşmiştir (Ladoe, 2005: 42-43). Özellikle 2006 yılında Almanya genelinde şiddetin azaldığı yönündeki istatistik sonuçlarına uygun olarak beklenen gerileme bu okullarda gerçekleşmemiştir. Buna karşın 2001-2003 yılları arasında Sonderschule'lerde saldırganlık sonucu meydana gelen yaralama oranı Realschule'lere göre daha fazladır. Realschule'lerde yaralamalara kadar giden şiddet olaylarının oranı 2001 ve 2003 yıllarında değişme göstermemiştir (Ladoe, 2005: 42-43).

1998 ve 2000 yıllarında Almanya'nın birçok farklı bölge ve kentinde (Hamburg, Hannover, Leipzig, München ve Friesland) 10.000 öğrenci arasında, çocukların şiddete

yönelik deneyimlerini kapsayan araştırma, aile, okul ve kamuya açık alanlar olmak üzere üç ayrı ortamda yürütülmüştür. Bu araştırmada çocukların şiddete yönelik görüş ve tutumları, kendilerini güvenlikte hissedip hissetmedikleri, okula devamlılıkları, yabancı düşmanlığı ve aktif olarak suça iştirak edip etmedikleri konusu incelenmiştir. Uzun vadeli yürütülen bu araştırmada aynı zamanda okuldan kaçmanın gençlerin şiddete yönelmesine etkisi, göçmen çocuklarının (özellikle erkek) şiddete eğilimlerinde etnik ve kültürel farklılıklar, sosyoekonomik koşullar gibi, toplumsallaşma süreçlerine etki eden faktörler araştırılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre; 'çocuk ve gençlerin büyük bölümü, ilk şiddet deneyimlerini aile içinde yaşamaktadır. Aile içinde şiddet gören çocukların ailelerinin, sosyoekonomik koşulları kötüdür; daha çok sosyal yardımla yaşamlarını sürdürmektedirler' (Wilmers vd., 2001). Wilmers ve arkadaşlarının araştırmasında bir diğer bulgu, 21 yaş altı gençlerin dörtte birinin (erkekler) kamuya açık alanlarda (cinsel istismar hariç) şiddete maruz kalmalarına karşın, gençlerin aile ortamında olduğu gibi, kamuya açık alanlarda da kendilerini güvende hissetmekte olduklarıdır (2001). Burada sözü edilen şiddet ise, vücuda darp ve yaralanma olarak öne çıkmaktadır. Wilmers ve arkadaşlarının araştırma sonucuna göre, çocukların önemli bir oranı (%20), okullarda şiddet olaylarını görmezden gelmektedir. Aynı araştırmada gençler arasında yabancı düşmanlığı oldukça fazla oranda kabul görmekte (%20), özellikle erkek öğrencilerde, ekonomik ve eğitsel koşulları yetersiz olan ailelerin çocuklarında bu tutum daha da belirginleşmektedir (Wilmers, 2001). Ayrıca ailedeki eğitim, çocukların bireysel, sosyal yeterlilik, duygudaşlık, kendi kendini kontrol edebilme gibi yetileri kazanmasında önemli rol oynamaktadır. Bu anlamda çocuğun aile içinde şiddet deneyimine maruz kalması, yeterli duygusal bağlılığın kurulamaması, yetersiz kontrol, sosyoekonomik koşullar, gençlerde gelecek beklentisinin sınırlı olması şiddete yönelmelerinde önem taşımaktadır.

4. Almanya'da Göçmen Gençler ve Şiddet Konusuna Farklı Yaklaşımlar

Genelde göçmen gençlik ve onların şiddet eğilimleri, özelinde ise Türk göçmen gençleri hedef alan ve Almanya'da farklı tarihlerde yürütülen bazı alan araştırmalarında, gençlerin şiddet eğilimleri aile, din, gelenek, kültürel ve etnik koşullar çerçevesinde temellendirilmekte, bu bağlamda gençlerin kendi alt kültürlerini oluşturarak toplum dışında yer almaları örnek gösterilmektedir:

Tertilt, 1990 yılında Frankfurt am Main kentinde 13-18 yaş arası 'Turkish Power Boys' (1992 de grup dağıldı) grubuna üye 50 Türk kökenli gençle etnolojik bir alan araştırması yürütmüştür. Tertilt, grup üyesi gençlerin sorunlarını birlikte çözme, oturdukları bölgede saygınlık uyandırma ve gruba kendini kanıtlama gibi nedenlerle çete oluşturdıklarına dikkat çekmektedir. Turkish Power Boys üyesi gençler 'Jacken Tokat' adını verdikleri gasp ve hırsızlıklarında kurbanlarının tek ve Alman olmasına dikkat etmekte ve yalnızca hırsızlıkla kalmayıp, şiddet uygulamaktadır (Tertilt, 1996: 235). Werner Schiffauer ise, 'Namusun Şiddeti' (1983) konulu etnolojik araştırmasında Türklere namus, şeref gibi kavramların önemine dayanarak otantik bir şiddet olayını incelemektedir. 1997 yılında Wilhelm Heitmeyer vd. (1997) Almanya'da topluma entegre olmamış Türk kökenli gençlerin kendilerini dinsel ve etnik kökenleriyle kimliklendirmelerine dikkat çekerken, gençlerin radikalleşme süreçlerini incelemektedir. Wetzels ve Brettfeld ise, Türk kökenli gençlerin suça ilişkin saldırgan davranışlarının ardında İslam'ın etkisini "Göze Göz Dişe Diş" adlı çalışmada araştırmaktadırlar (Wetzels ve Brettfeld 2003).

Buna karşılık son zamanlarda suç olgusu ve göçmen gençler konusuna daha nesnel yaklaşımlar ve araştırmalar da anlam kazanmaktadır. Viadrina Üniversitesinde (Frankfurt/Oder) kültür antropologu olan Werner Schiffauer, Polis Kriminal İstatistiklerinde (Bundeskriminalamt, 2006) suç oranının önceki yıllara göre azalmış

olduğunun belirtilmesine karşın, son dönemlerde her tür olayın göç ve göçmenler ile ilişkilendirilmesine dikkat çekmekte, Almanya’da herkesin aynı koşullarda değerlendirilmesine rağmen, uyum sürecinde eşit bir yapılanmanın olmadığını belirtmektedir: “Ancak Kriminolog Christian Pfeiffer, Doğu Avrupa, Rus, Yugoslav ve Türk kökenli göçmen gençlerde suça iştirak oranının, özellikle yüksek olduğunu belirtmektedir. Buna göre Müslüman kökenli gençler ve kriminallik konusu işlendiğinde bir haksızlık söz konusu olmaktadır. Zira daha önceleri uyum ve sosyal soruna dayandırılan tartışmalar, bugün İslam ile bağlantılı olarak ele alınmaktadır. Şiddetin göçmen bir gençten gelmesi durumunda sosyal problem görünmezden gelinerek, sorunun kaynağı İslam’a dayandırılmakta, böylece gerçeklik çarpıtılmaktadır” (Schiffauer, 2008). Ebner’de yukarıdaki tartışmayı destekler nitelikte, Pfeiffer’in araştırmasına atıfta bulunarak Türk göçmen çocuklarının şiddet deneyimlerini Türk kültürüne dayandırmakta ve şiddeti erkekliğin bir parçası olarak kabul ettiklerinin altını çizmektedir:

“Polisler problem gruplarla meşgul olmak zorundadır. Kriminolog Pfeiffer’e göre, ‘sorun Türk gençleridir’. Pfeiffer ve arkadaşlarının Almanya’nın büyük kentlerinde yürüttükleri, gençlik ve şiddet konulu araştırmaya göre, Stuttgart şehrinde yaşayan Türklerden ankete katılanların (%12,7), %44 suçlu, %14’ü ise, şiddetin kurbanı olmaktadır. Diğer gruplardan daha sık olmak kaydıyla öncelikle ailelerinde ağır şiddet deneyimi yaşamaktadırlar. %33 oranında Türk gençleri çocukken dayakla cezalandırılmaktadır. Ve onlar şiddeti erkekliğin bir parçası olarak kabul etmektedirler” (Ebner, 2006). Ebner ayrıca, Türk kökenli ikinci kuşak akademisyen Necla Kelek’in Hamburg kentinde yürüttüğü doktora çalışmasına dayanarak, Türk ailelerinde geleneksel yaşamın kuşaktan kuşağa aktarılarak yeni kuşak gençlerin Alman toplumuna entegre olmalarına engel oluşturduğunun altını çizmektedir:

“Sosyolog Necla Kelek, Türkler arasında Maço kültürünün o kadar çabuk değiştirilemeyeceğinden korkmaktadır. En önemli neden, geleneğe sıkı sıkıya bağlı ailelerde çok sayıda Türk genç kızı gelin olarak Almanya’ya ihraç edilmekte ve onlar orada (Türkiye’de) öğrenmiş oldukları yaşam biçimini çocuklarına vermektedirler. ‘Böylece bu gelinler öncelikle okullarda Almanlarla bir araya gelecek çocuklarının entegrasyonuna çok az katkıda bulunabilirler’. Burada yasal bir göç söz konusudur, ancak bu da başarısız olmaya mahkûmdur” (Ebner, 2006).

Boers, Walburg ve Reinecke ise, Duisburg, Münster ve çevresinde sürdürdükleri Modern Şehirde Gençlik Suçları adlı araştırma sonuçlarını “Karanlık Alanda (Dunkelfeld) Artma Yok, Göçmen ve Alman Gençler Arasında Çok Az Fark Var” başlığı ile yayınladılar. Boers ve arkadaşları araştırma sonuçlarında kapsamlı ve çok yönlü bir yaklaşımla konuyu ele almaktadırlar. Buna göre, ilk kuşak göçmen grubunda sözü edilen yüksek oranda suçluluk göze çarpmazken, ardından gelen göçmen kökenli gençler, uzun bir süredir kriminolojik açıdan ‘problem grubu’ olarak nitelendirilmektedir. ‘Maço Türkler’ ya da ‘suça hazır Alman kökenli Ruslar’ resmi kamusal alanda oldukça yankı uyandırmaktadır. Bu tür tartışmaların getirdiği önemli tehlike, sorunun göçmen gençlerin üzerine atılması ve yalnızca onlarla sınırlandırılmasıdır. Yapılan bu etiketlendirmelere bağlı olarak göçmen gençlerin benzer bir sosyal yapıda oldukları kabul edilmekte ve bütün göçmenler homojen olarak sunulmakta, böylece çoğu zaman belli argümanlarla hareket edilmekte ve kamuya açık alanlarda yürütülen tartışmalarla onların bireysel ve sosyal sorunları göz ardı edilmektedir (Boers vd., 2006: 1-26).

Almanya’da Alman olmayanların kriminallığı çoğu kez göçmenlerin geldikleri ülke ile yaşadıkları ülkenin değer ve normlarının farklı olması ve buna bağlı olarak yaşanan çatışmalarla açıklanmaktadır

(Schwind, 2004). Buna göre, normal olmayan davranışların temelinde farklı kültürel değerler ve norm anlayışlarından kaynaklı çatışmalar rol oynamaktadır. Sözü edilen değerler çatışması ise, göçmenlerin göç ettikleri ülkeye uyum sağlamada sorunlar yaşamalarında ortaya çıkmaktadır. Yani göçmenlerde 'dış çelişki' daha çok göç edilen ülkenin normlarına kendilerini kapatarak, sıkı sıkıya eski değerlerine sarılmalarından kaynaklanmaktadır. Bu anlayışa göre, saldırgan duygu ve davranışların gelişmesinde göçmenlerin ülkelerinden ayrılmak zorunda kalmış olmaları, yeni ülkedeki uyum sorunları yanında, göç edilen ülkede saygınlık duyulmaması gibi nedenler rol oynayabilmektedir. Ayrıca geleneksel otoriter baba rolünün, aile içinde uzun süreli işsizlik ve dil sorunları nedeniyle çözülmesi, çoğu zaman toplumda 'yabancı' olarak istedikleri hedeflere ulaşamamanın yarattığı hayal kırıklığı, Almanya'da büyüyen çocukların aile ve sosyal çevreleri arasında gidip gelen uyum sorunları, çocukların yaşadıkları ülkenin değerlerini içselleştirerek ailelerinin farklı anlayış ve düşüncelerine karşı çıkmaları gibi nedenler de, gençlerle aileleri arasındaki çelişkileri artırabilmektedir. Bu çelişkiler özellikle ailelerin eğitim yöntemleri ve moral anlayışlarında daha da belirginleşmektedir. Böylece kuşak çatışmaları, değerler ve kültürel çelişkiler, geleneksel aile gibi koşullar nedeniyle, çocuklarda davranış bozukluğu, yabancılaşma ve suça eğilim sorunları meydana gelebilmektedir (Pfeiffer 2006;).

Okullarda şiddet ve göçmen gençler sorununa bir diğer yaklaşım da, gençlerin toplumla bütünleşmesi konusunda olmaktadır. Göçmen gençlerin şiddete yönelmelerinde Almanca'yı yeterince ve gerektiği gibi öğrenemedikleri, buna bağlı olarak okul başarılarının düşük ve gelecek perspektiflerinin sınırlı olması, onlarda davranış bozukluklarına neden olabilmektedir. Özellikle gençler arasında şiddet ve suç oranlarındaki artışlarla (Kersten, 2002) birlikte, cezaların artırılması, Almanya'da doğup büyümüş

olan gençlerin, suç işlediklerinde geldikleri ülkelere geri gönderilmeleri ve medyada sıklıkla negatif göçmen sunumları, gençlerin uyum sorunlarına olumsuz etki etmektedir. Özellikle Türk kökenli göçmen gençlerin şiddet olaylarına karışmalarını, onların dinsel ve kültürel koşullarıyla ele alan araştırmalarda, gençler iki kültür arasında gidip gelen yaşamları nedeniyle 'patlamaya hazır bomba' (Papalekas, 1982: 32; Furtner-Kallmünzer, 1988: 126; Auernheimer, 1988: 157; Hansen, 1989: 28; Nieke, 1991: 17) olarak değerlendirilmektedirler. Bu anlayışa göre, göçmen gençlerinin suça iştirak etmelerinin nedenleri onların içinde buldukları toplumun dışında yer almalarının bir dışa vurumu olarak öne çıkmaktadır.

Ancak son yıllarda yapılan birçok araştırmada, yukarıda ifade edildiği gibi, gençlerin kültür şoku geçirdikleri, farklı kültürler arasında kalarak kimlik bunalımı yaşadıkları veya bu anlamda uyum sorunuyla karşı karşıya kaldıkları gerçeğinin her zaman doğru olmadığı vurgulanmaktadır (Morgenroth, 1999: 268; Berg vd., 2000; Weidacher, 2000: 68). Sorunun temelini yalnızca göçmen çocuklarının aile ve kültürel koşullarında ya da etnik kökenlerinde aramak yerine, bu çocukların doğdukları, büyüdüğü ve kendilerini iki kültürlü, iki dilli ifade ettikleri bu ülkenin yasal ve toplumsal koşullarında da aramak gerekmektedir. Almanya'nın en zengin şehri olarak gösterilen Hamburg kentinde 15 yaş altı her dört çocuktan birinin maddi fakirlik ortamında büyüdüğüne dikkat çekilmekte ve bu çocukların özellikle göçmenlerin yoğun olduğu semtlerde yaşadığı belirtilmektedir. Sosyal açıdan problemlili göçmenlerin yoğun oturduğu semtlerde, kreşlerin, oyun bahçelerinin yetersizliğinin yanında, aileler büyük oranda işsizdir ve sosyal yardım ile yaşamlarını sürdürmektedirler (Hamburger Initiativenzeitung, 2006: 15-19). Genellikle bu semtlerde okul öncesi ve okul süreçlerinde çocukların pedagojik devamlılığı sağlanamamakta, eğitim kurumlarında yetersiz araç, gereç ve eğitim elemanı nedeniyle çocuklar sosyal bütünleşme, özgüven gibi yetileri

kazanabilecekleri eğitsel koşullardan yeterince yararlanamamaktadır. Bu nedenle gençlerin topluma daha güçlü entegre olmaları amacıyla yeni siyasal ve yasal düzenlemeler gündeme getirilmektedir. Hamburg eyaletinde göçmenlerin yoğun olarak oturdukları semtler pilot bölgeler seçilerek, bu bölgede yer alan okullara yönelik reform paketleri hazırlanmaktadır (Schirg, 2006).

2005/2006 yılı istatistik sonuçlarına göre Almanya genelinde ilkökul dışında okula giden yabancı uyruklu çocuk ve gençlerin toplamı 478.444 dir (%17,2). Bu öğrencilerin % 42'si Türk kökenlidir. Alman öğrencilerin %44,7'si Gymnasium'a giderken Türklerin sadece %13,2 si bu okula gitmektedir. Aynı zamanda Almanların % 14,8'si Hauptschule'ye giderken Türklerin % 40,5'i sözü edilen en düşük seviyeli okula gitmektedir. Almanların sadece %1,8'nin diploması yok iken bu rakam yabancılarda %18,7'ye ulaşmaktadır (Beauftragte der Bundesregierung 2007: 42-45, 227). Aslında buradaki sonuçlarda öne çıkan gerçek, yalnızca yabancı kökenli öğrencilerin eğitim başarılarının düşük olması değil, aynı zamanda onların Alman eğitim sisteminin mağduru olduklarıdır (Morgenroth 1999:268).

Almanya'da doğup büyüyen yabancı kökenli çocukların büyük çoğunluğu kreş ya da bir okul öncesi kuruma devam etmektedir. Ancak özellikle ilkökoldan itibaren (Sekunderstufe1) Alman yaşlıları ile devam ettikleri okullar arasında önemli farklılık görülmektedir. Grundschule olarak tanımlanan 4 yıllık ilkökul eğitimi sonrası çocuklar, sınıf öğretmenlerinin vermiş olduğu referanslar ve not ortalamaları doğrultusunda belirli okullara devam edebilmektedirler. Sözü edilen bu okullarda eğitim, çocukların eğitsel gelecekleri ve mesleki şanslarında anahtar rolü oynamaktadır. Yukarıda verilen istatistik sonuçlarında görüldüğü gibi, daha çok göçmen kökenli çocuklar ilkökul sonrası Hauptschule'ye devam etmektedir. Bu okullardan Lise'ye (Gymnasium) geçiş ise

oldukça zor bir süreci beraberinde getirmektedir. Kristen, göçmen çocuklarının okul başarılarında etkili olan bir diğer faktör olarak aileyi göstermektedir. Kristen'e göre, göçmen ailelerin büyük bölümü yetersiz Almancaları ve okul sistemini iyi tanınamalarından dolayı çocuklarını okula hazırlayamamakta ve iyi yönlendirememektedir (Kristen, 2003). Ayrıca okullarda çocukların cezai işlem gerektiren eylemlere yönelmelerindeki artış ile okul başarısızlıkları arasındaki korelasyonun da önemli olduğuna vurgu yapılmaktadır. Okul başarısızlığı yaşayan öğrencilerin bir kısmı, okuldaki yükümlülüklerine karşı gelmektedir. Gençlerin okul içindeki saldırgan tutumları, zamanla topluma aykırı davranışlara dönüşebilmektedir. Okullar bu tür sorunlara karşı yetersiz kalmakta ve daha çok bu öğrencilerin okuldan ayrılmasıyla sorunun çözümleneceğine inanılmaktadır (Bainski vd., 2004). Yukarıda verilen istatistik bilgilere göre de, okullarda şiddet olayları okul çeşitlerine göre farklılık göstermektedir. Bu da çoğu okullarda öğretmenlerin okul ve ders ortamında aktif olarak yer al(a)maması, sıkıcı okul ortamı, gerekli altyapının olmamasından dolayı öğrencilerin derslerde ve okullarda aktif kılınmaması öğrencilerin ders başarısını olumsuz etkileyerek, öğrenme motivasyonlarının azalmasına etki etmektedir.

Wetzels ve Pfeiffer 'Şiddetin Faili ve Kurbanı Olarak Gençler' konulu araştırmalarında, iki önemli etkene dikkat çekmektedirler: "Gençlerin dünyası giderek bir 'kazananlar-kaybedenler' kültürüne dönüşmektedir. Göçmen kökenli gençler bir yanda içinde yaşadıkları yoksulluk (ebeveynlerinin işsiz oluşu, sosyal yardım almaları), diğer yanda eğitim konusundaki sınırlı perspektifleri, daha düşük düzeyde eğitim veren 'Hauptschule ya da Sonderschule'ye devam etmeleri nedeniyle, daha fazla hayal kırıklığına uğrayan ve kaybedenler tarafına düşerken, bu hayal kırıklığını şiddete dönüştürme tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadırlar" (2006: 4).

Wetzels ve Pfeffer'in sosyal ve ekonomik koşulları farklı olan çocuklar arasında karşılaştırmalı olarak yaptıkları araştırmaya göre, olumsuz koşullara sahip çocuklar arasında (%67 Türkler, %58 Yugoslav) ayrıcalıklı yaşayan çocuklara oranla (%10 Türkler, %16 Yugoslav) dört katı fazla suç ve şiddet eğilimi görülmektedir. Araştırma grubu gençlerden Alman olanların ise %25'i olumsuz, %41'i ayrıcalıklı koşullara sahiptir (2006: 4). Gençlerin ve ailelerinin topluma entegrasyonu ne kadar başarılı ise şiddete yönelmeleri de o kadar az olmaktadır. Ancak bu bütünleşmenin olması için yaşadıkları toplumda kabul görmeleri önem taşımaktadır. Ayrıca gençlerin aile içinde şiddet deneyimleri, hiyerarşik aile yapılanmaları, otoriter baba ya da erkeğin rolü gibi etkenler gençlerin şiddet deneyimlerinde önemli rol oynayabilmektedir. Wetzels ve Pfeffer'in araştırmasında bir diğer ilginç bulgu ise, Almanya'da doğup büyüyen göçmen çocuklarının daha fazla şiddete iştirak etmekte olduklarıdır. Türk kökenli gençlerin Almanya'da geçirmiş oldukları süre uzadıkça işledikleri şiddet eylemi sayısı da artmaktadır. Almanya'da doğup, kreşe ve okula giden göçmen çocukları kendilerini toplumun bir üyesi olarak görmekte ve bu yönde talep geliştirmektedirler. Ancak Alman çocuk ve gençlerle aynı şansa sahip olamamaları ve bu yöndeki hayal kırıklıkları, çoğu zaman gençlerde şiddet ile yanıt bulmaktadır (Pfeiffer 2006 8). Buna göre göçmen gençler arasında şiddete başvurma oranı en yüksek Almanya'da doğan gençler arasında görülmektedir. Aileleri tarafından belli bir yaşta Almanya'ya getirilen çocuklar ise, ilk yıllar yeni ortamlarındaki bazı olumsuzlukları kabullenmeye hazır olduklarından dolayı daha az tepkisel olmaktadır.

5. Göçmen Gençler, Şiddetin Medyada Sunumu ve Siyasi Çözüm Önerileri Üzerine

Gençlik ve şiddet konusunda medyanın tutumu, göçmen gençler konusunda da farklı olmaktadır. Özellikle bazı popüler Alman

medyasında genellikle erkek göçmenler şiddet eğilimli ve suçlu, kadınlar ise ezilen, ayakları üzerinde duramayan kurban rolüyle gündeme gelmektedir. Genel olarak göçmen gençler üzerine medyada oluşturulan resim, ailelerinden farklı olmamaktadır. Türk kökenli göçmen gençler çoğunlukla talk showlarda, televizyon dizilerinde, filmlerde maço, saldırgan ve şiddet eğilimli rollerde yer almaktadırlar (Neumann 2002; Schorb 2003; Butterwegge, 2006). Böylece medyada göçmenlerin çoğu zaman kriminal ve sorunlu oldukları yönündeki anlayış, asıl nedenlerinden soyutlanmış olarak tekrar tekrar verilirken, diğer yandan toplumun bilincine negatif bir göçmen imajı kazınmaktadır. Ne zaman göçmen gençlerin dâhil olduğu bir şiddet olayı gerçekleşse Almanya'da CDU, CSU gibi siyasi partilerce göçmenlere yönelik kısıtlamalar ve şiddet olayına müdahil olan gençlerin geldikleri ülkelere gönderilmeleri yönünde kampanyalar başlatılmasında medya önemli bir rol üstlenmektedir.

Gençlik ve şiddet konusunu yalnızca göçmen gençliğe indirgeyerek şiddetin faili gençleri caydırmak amacıyla daha sert cezaların uygulanmasını talep eden tutucu bazı siyasi partilerin gerekçeleri, medyada önemli yer tutan somut örneklerle dayandırılmaktadır. Almanya basınında gençlik şiddeti olarak konu edilen ve uzun süre dramatikleştirilen '*Mehmet olayı*', bu anlamda en önemli örneklerden birini oluşturmaktadır:

Almanya'da doğup büyüyen ve ailesi ile birlikte Almanya'da yaşayan 14 yaşındaki Mehmet, altmışın üzerinde (hırsızlık, fiziksel yaralama vb.) suça iştirak etmekten kameralar ve gazeteciler eşliğinde günlerce medya starı gibi öne çıkarılarak, ıslah edilmek üzere köken olarak geldiği ülkeye, yani Türkiye'ye gönderilmiştir. Mehmet mahkeme kararıyla yirmi yaşında tekrar Almanya'ya geldiğinde, bu kez para ve değerli eşyaları için anne ve babasına karşı şiddet uyguladığı gerekçesi ile tutuklanmıştır.

Morshäuser, şiddet ve suça dâhil olan bazı Türk kökenli göçmen gençlerin Alman

medyasında negatif sunumlarını eleştirmektedir:

“München’den Mehmet’in ülkesine geri gönderilmesi ve orada bir televizyon grubunda (Star TV) işe alınması yönündeki haberler gibi, 14 yaşındaki Berlinli gencin pedagog eşliğinde Karibik’de ‘saldırganlığa karşı- eğitim tatili’ yapması ve bu tatilin giderlerinin yerel basında harfi harfine işaretlenerek geri hesaplanması, ‘Infotainmenttechnisch’ ve gerçeklikten uzak bilgilendirmedi. Böylece her iki gencin Almanya’da vatandaşlık haklarından yararlanmak istemelerinin koşulları da kamuoyunda tartışılabilir ve bu haklar skandal olarak nitelendirilebilmektedir. Diğer bir ifade ile medyada bu gençlere biçilen rol, Alman toplumunun huzurunu bozan, hain canavarlar olmaktadır” (Morshäuser, 1999). Mehmet olayı günlerce medya gündeminde tutularak, göçmen çocukları sürekli şiddetle yan yana anılırken, aynı anda göçmen çocuklarının Alman yaşatlarından daha fazla suça eğilimli oldukları, bu nedenle ülkelerine geri gönderildiklerinde sorunun çözümleneceği anlayışı bu tartışmaların ana konusunu oluşturmuştur. Ancak Boers ve arkadaşlarının da vurguladığı gibi München’de Mehmet, Hamburg’da Dennis, dâhil oldukları suçlar nedeniyle etnik kökenlerine göre farklı cezalara tabii tutulamazlar (Boers vd., 2006: 1-26). 3 Sat televizyonunda Poppenhäger “Gençler Nasıl Entegre Olacaklar, Gençlik Şiddeti Artıyor mu? sorusuna, farklı örneklerden yola çıkarak yanıt aramaktadır:

“12 yaşında göçmen kökenli bir öğrenci boks uygulaması yaptı. Tam da klişe anlayışa uygun bir örnek. Şubat 2006 tarihinde başka bir okuldan sorunlu olduğu için nakledilen öğrenciyi yeni okulu kabul etmemektedir. Çünkü Lemgo Schule’de göçmen oranı çok yüksek (%80) ve bu öğrenci Berlin polisinde yeterince tanınmaktadır.” (Poppenhäger, 2006). Diğer örnekte ise, şiddetin yalnızca okullarla sınırlı olmadığını altını çizmektedir: “Öyle görünüyor ki, şiddet günlük olarak yalnızca

okullarda artmıyor. 16 yaşında cinnet geçiren genç 26 Mayıs 2006’da 40’ın üzerinde insanı yaraladı. Gözü dönmüş fail, gelişigüzel, fark gözetmeksizin insanları bıçakladı ve şimdi hiçbir şey anımsamıyor. Berlin tren garında eğlenen insanlar arasına alkollü olarak daldı. Her şeyden önce: o düzenli aile ilişkileri olan normal bir Alman genciydi. Yani bilinen o klişelere uygun düşmemektedir. Neden gençlerimiz böylesine şiddete hazır. Cep telefonlarına dayak sahnelerini çekip, bunu "happy slapping" olarak adlandırmak, bir tecavüzü izlemek ve yardım etmemek, polise haber vermek yerine ormanda bir cesedin yanından geçip gitmek. Üstelik polis istatistiklerinde 1998 yılından bu yana çocuk ve gençler arasında şiddet oranının daha fazla artmadığı belirtilmektedir. Her şeyden önce: şiddet olaylarının 3/2’si yabancı kökenli gençler arasında gerçekleşmektedir. Göçmen gençler arasında şiddet ve izolasyon artmıştır. İstatistikler de bunu söylüyor: Bu çocuklar özellikle sosyokültürel koşulları düşük ailelerden gelmekte ve sıklıkla erkek egemen kültür anlayışına bağlı olmaktadır. Kaldı ki istatistiklere göre, Türk aileler Alman ailelere göre çocuklarına üç kez daha fazla şiddet uygulamaktadır” (Poppenhäger, 2006). Bu örneklerde bir yandan gençlik ve şiddet konusundaki klişe anlayış eleştirilirken, diğer yandan göçmen gençlerin aile yaşamı, geleneksel ve kültürel koşullarının şiddeti doğallaştırdığı yönünde bir anlayış, istatistik verilere dayanarak desteklenmektedir. Göçmen gençlerin şiddet deneyimlerinin yalnızca onların aile ve kültürel koşulları ile sınırlandırılması sorunu tek taraflı bir yorumla gerçekliğinden uzaklaştırmaktadır. Bu anlamda Alman ve Türk gençlerinin şiddet eğilimleri üzerine yapılan bu karşılaştırma bilimsel temelden uzaktır ve elma ile armudun karşılaştırılmasına benzemektedir.

Göçmen gençlerin şiddete meyilli oldukları yönünde medya aracılığı ile oluşturulan genel –görüş ve onların nasıl cezalandırılması gerektiği konusundaki tartışmalar Aralık 2007 tarihinde yeni bir şiddet olayı ile tekrar alevlenmiştir. Buna

göre, bir Türk ve bir Yunan kökenli genç metroda sigara içmemeleri yönünde kendilerini uyaran emekli bir Alman'a şiddet uygulamışlardır (Hamburger Abendblatt, 2007). Güvenlik kameralarında yer alan bu görüntüler günlerce televizyon ve gazete haberlerinde gündem konusu olmuştur. Özellikle Hessen eyalet seçimlerinin yapılacağı döneme denk gelen bu olay, Hristiyan Demokrat Parti Eyalet Başbakanı Roland Koch tarafından seçim malzemesine dönüştürülmüştür.

Koch, suç işleyen ve üç yıl hapis cezası alan göçmen gençlerin üç yıl cezaevinde kalma sürelerinin anlamsız olduğunu belirtmiş ve bu gençlerin bir yıl hapis cezasından sonra sınır dışı edilmelerini talep etmiştir. Koch tüm seçim kampanyasını bu tartışma üzerinden sürdürerek, medyada göçmen gençlerin şiddet eğilimli oldukları görüşünü sık sık gündeme getirmekten çekinmemiştir (Bild am Sonntag, 2008). Koch'un seçim propagandasında göçmen gençler ve şiddet konusu, sert ve caydırıcı önlemler üzerine tartışmalarla uzun süre basılı ve elektronik medyanın gündeminde kaldı.

Ayrıca Koch 'Bild' gazetesine verdiği demeçte, gençler için caydırıcı cezaları şu şekilde gerekçelendirmektedir: "Kriminal kariyerinin daha en başında ceza suçu işleyen bir genç için en iyisi uyarı ateşi anlamında üç gün cezaevi olmalıdır" (Focus, 2008). Koch eğitim, değerler, entegrasyon başlığı altında ise daha fazla görgü, daha fazla saygı ve medeni cesaret derken uyum sürecini tek taraflı olarak algılamakta ve bu yönde göçmenlere öneriler getirmektedir. "Bir arada konuşulan dil Almanca olmak zorundadır. Evlerin mutfağında et kesme ya da ülkemizde alışık olunmayan çöp atıklarının imhası bizim ev düzenimize uygun değildir" (Bild am Sonntag, 2008).

Almanya'da 'yabancı kriminalliği' çoğu kez tutucu siyasi partilerin yabancılara karşı bir propagandası olarak kullanılmaktadır. Almanya'da yaşayan en büyük göçmen grubu olarak Türk kökenlilerin yer alması, örneklendirmelerin bu grupta yoğunlaşması, şiddet ve suça daha çok Türk kökenli

gençlerin iştirak ettiği gibi bir yargıyı da gündeme getirmektedir. Bu nedenle Türk kökenli gençlerin, Alman gençlere oranla daha kriminal olup olmadığı yönündeki tartışmalar ve bu yöndeki araştırmalar, konunun hassasiyeti açısından farklılıklar göz önünde tutularak eleştirel yaklaşımla yapılmalıdır. Bazı politik çevrelerin gençlik ve şiddet konusunu yalnız göçmen çocuklarıyla sınırlama gayreti ve bu anlamda göçmen kökenli gençlerin suç ve şiddete iştirak etmeleri durumunda cezai yaptırımların daha da artırılması ya da göçmen gençlerin ülkelerine geri gönderilmeleri gibi önerilerle medyada yer almaları, göçmen çocuklarını büyüdükleri ve içinde yaşadıkları toplumdan dışlamak anlamına gelmektedir.

Uluslararası Kriminoloji Bilgilerine göre, suça iştirak yüksek oranda 16-25 yaş grubunda yoğunlaşmaktadır (BKA, 13.08.2008). Bu sonuca göre ilk bakışta, şiddetin failleri olarak gençlik öne çıkmaktadır. Oysa gençlerin şiddet ile birlikte anılmalarına etki eden nedenler farklı boyutlarıyla ve bilimsel temelde araştırılmalı, bu araştırmalar özellikle gençlerin içinde buldukları psikolojik, sosyolojik, toplumsal, ekonomik koşullar ile onların beklentileri ve hayal kırıklıkları bağlamında farklılıklar gözetilerek yapılmalıdır. Bu konunun medyada eksik, yetersiz verilerle ve popülist bir anlayışla sıkça gündeme getirilmesi halinde ise, konunun çok yönlü boyutları göz ardı edilerek, sorun asıl gerçekliğinden uzaklaşacaktır.

Bu noktada Hamburg, St. George semtinde göçmen gençler ve şiddet konusunda alan araştırması yapan Findsein ve Kersten, medyanın aksiyon ağırlıklı konulara duyduğu ilginin altını çizmekte, bu nedenle medyada yer alan bu tür haberlerin kuşkuyla karşılanması gerektiğini vurgulamaktadırlar (Morshäuse , 1999).

Medyanın doğal afetler, iklim değişiklikleri ve diğer felaket haberlerinde olduğu gibi, gençler üzerine kötü haberlere ilgisi de büyük olmaktadır. Çoğu zaman medyada yer alan gençlik ve şiddet konulu

programlarda uzman kişiler dışında, akla gelebilecek birçok grup bu tartışmalarda görüş bildirmektedir. Medya haberlerinde bir yandan, okullarda meydana gelen bazı istisnai şiddet olayları dramatize edilerek, Alman okullarında şiddet ve saldırganlık günlük olaylarmış izlenimi uyandırılmakta, diğer yandan artan şiddet olayları, hızla yaygınlaşan vahşet gibi, zorbalık tarzı eylemler ve çatışmalara dikkat çekilmektedir. Yaygın medyada Alman okullarındaki 'şiddet ve gerçeklik' sistemli bir şekilde çarpıtılmaktadır (Lamnek, 2000). Çünkü konum, anlayış ve zaman sınırlılığı nedeniyle, tek yönlü bir bakış açısıyla, haber sunumu tercih edilmekte ve rekabet kaygısıyla sansasyonel sunumların gösterimi yapılmaktadır (Bundesverband der Unfallkassen, 2005). Tabii ki okullarda gençlerin dâhil olduğu şiddet olayları meydana gelmektedir. Ancak bu olayların medyada sunumu bir felaketin habercisi olarak değil, daha çok toplumu bilgilendirecek şekilde olmalıdır. Bu konuyu içeren tartışma programlarında alanlarında uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda, sorunun nedenlerinin tartışılma olanakları yaratılmalıdır.

Sonuç

Bu çalışmada yer alan bazı araştırma sonuçları, polis ve kriminal araştırma kurumlarının istatistik bilgileri ile örtüşmektedir. Buna göre, göçmen kökenli çocuk ve gençler az farkla da olsa Alman yaşlılarına oranla daha fazla şiddetin failleri ve kurbanları olarak öne çıkmaktadırlar. Bununla birlikte farklılıkları dikkate alarak ve ayrıntılı olarak yürütülen alan araştırmalarında, hangi grubun daha fazla şiddete dâhil olduğu değil, neden dâhil olduğu sorusu önem kazanmaktadır. Bu nedenle Almanya'da şiddet konusunu inceleyen araştırmaların son yıllarda artmış olması, bu anlamda soruna daha geniş perspektiften bakabilmek ve göçmen çocuklarının şiddete yönelmelerine etki eden koşulların daha iyi anlaşılması bakımından önem taşımaktadır. Zira göçmen

çocuklarının şiddet ve suça müdahil oldukları yönündeki tartışmalarda çoğu zaman kaynak olarak gösterilen polis istatistiklerinden bağımsızlaşabilmek ve bilimsel veriler ışığında, göçmen çocuklarının sorunlarına 'sonuçlardan' çok, sonuçlara etki eden sosyo-politik ve sosyo-ekonomik koşullar çerçevesinde yaklaşabilmek mümkün olacaktır. Çünkü sözü edilen araştırmaların ortak olduğu noktalardan biri de şiddet olaylarının çoğunlukla işsizliğin yoğun olduğu semtler ve okullarda görülmekte olduğudur. Almanya'da şiddet olayları gündeme geldiğinde ise, medyada şiddetin failleri olarak göçmen gençlerin adı sıkça anılmakta ve onların Alman yaşlılarına göre daha fazla şiddet olaylarına karıştıkları yönünde tartışmalar ağırlık kazanmaktadır. Oysa göçmen gençlerin sorunları, büyüdükleri ortamlar, aile ve sosyal koşulları, eğitim sorunları, gelecek beklentileri ve yasal hakları gibi, toplum içinde onlara verilen statü çoğu zaman Alman yaşlılarıyla aynı olmamaktadır. Bu bakımdan Almanya'da göçmen gençler hem siyasi platformda hem de medyada sıkça içinde buldukları gerçeklikten soyutlanarak algılanmakta ve sunulmaktadır. Özellikle şiddet göçmen gençler tarafından geldiğinde sorunun nedenleri çoğunlukla kültürel farklılıklar temeline oturtulmaktadır. Bu ise göçmen gençlerin kendilerini 'sorun' olarak gören toplumla bütünleşmelerine engel oluşturmaktadır.

Okullarda şiddet ve göçmen gençlerin şiddet deneyimlerinde sosyolojik, psikolojik, kültürel ve ekonomik faktörler gibi, göçmen deneyimlerine dayalı olarak eşit olmayan eğitim koşulları, dil ve uyum sorunları önemlidir. Ancak, Alman medyasında sıklıkla 'göçmenler sorundur', 'göçmenler daha fazla şiddete eğilimlidir' ya da göçmen kökenli erkekler 'maço'dur gibi önyargıları pekiştiren ve göçmen çocuklarını dışlayan yayınlar yerine, onları toplumun bütünü içinde ele alan, bu anlamda toplumla bütünleşmelerine katkı sağlayacak yayıncılık anlayışının benimsenmesi önemli olacaktır. Negatif göçmen resminin toplumun bilincine

bu şekilde işlenmesi, Almanya'da işsizlik, şiddet gibi birçok sorunun nedenleri ve aktörleri olarak da göçmenlerin hedef gösterilmesine zemin hazırlayacaktır.

Çocuk ve gençlerin şiddete yönelmelerine etki eden nedenler çok yönlü ve tartışmalıdır. Şiddet ve suça eğilim konusunda yapılan ve yapılmakta olan araştırmalar, çocukların aile, arkadaş, okul çevresi, ailenin eğitsel ve sosyo-ekonomik koşulları, psikolojik nedenler, çok fazla oranda şiddet içerikli film ve televizyon yayınları izlemek, bilgisayar oyunları oynamak gibi farklı yelpazelerde konular üzerinde yoğunlaşmaktadır. Özellikle göçmen ailelerin televizyon, video ve bilgisayar kullanımı üzerine yapılan alan araştırmalarında dikkat çekilen sonuçlardan biri de, göçmen çocuklarının odalarında ayrı bir televizyon aracı ve bilgisayarın olmasıdır. Smicek Almanya'da artan işsizlik ve buna bağlı olarak ekonomik sorunlar nedeniyle ailelerin çocuklarını evlerde tutma adına, çocukların odalarında da bir televizyon ve bilgisayar aracı bulduklarına dikkat çekmektedir (Clemens-Smicek, 2006). Ayrıca 10- 17 yaş arası Türk kökenli çocuklar, okul günlerinde zamanlarının 3,5 saatini televizyon ve bilgisayar önünde geçirmektedir. Çocuklar içerik olarak medya tüketimlerinde 16 ve 18 yaş grubu için serbest bırakılan ve daha fazla şiddet içeren film ve oyunları tercih etmektedir (Uçar-İlbuğa, 2005; Pfeiffer, 2006).

Çocukların şiddete yönelmelerinde ebeveynlerin çocuklara karşı yanlış tutumları da etkili olmaktadır. Günümüzde birçok anne ve baba çocuklarıyla ilişkilerinde sevgiyi materyalle karıştırmaktadır. Aileler ya çocuklarının arzu ve isteklerini aynı anda yerine getirmekte ya da çoğu zaman bu isteklerini görmezden gelmektedir. Çocuklarının önündeki her zorluğu veya sorunu ailelerin çözmesi, cep telefonlarıyla çocuklarının her adımını kontrol altında tutmaya çalışması, çocukların bağımsız bir kişilik oluşturmada büyümesine neden olmaktadır. Aileleri tarafından sorunları

çözülen çocuklar karşılaştıkları sorunlu ve çelişkili ortamlarda kendi problem çözme stratejilerini geliştirmekte zorlanmaktadır.

Diğer taraftan aile içi şiddet konusunda aileler eğitilmeli ve bu konuda çocukların korunması yönünde gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Çünkü aile içi şiddet çocukların öz benlik ve kendine değer verme duygusunu olumsuz etkileyecektir. Kendine güvenli, sevgi ve saygılı bireylerin yetişmesinde aile ortamının önemi tartışılmaz. Şiddetten uzak bir yaşam için çocukların sosyalizasyon süreçlerinde etkin olan aile, okul, sosyal çevre ve medyanın şiddetten arındırılması gerekmektedir. Göçmen gençleri kapsayan araştırma sonuçlarında dile getirilen önemli bir sorun, çocukların ilk şiddet deneyimlerini aile içinde yaşadıklarıdır.

Diğer taraftan şiddet olaylarına karışan gençlerin daha çok işsizliğin yoğun olduğu semtlerinde yaşıyor olmaları, sorunun sosyo-ekonomik boyutuna dikkat çekmektedir. Çünkü Almanya'da işsizlik sorunu göçmen kökenli ailelerde daha yoğun yaşanmaktadır. Son yıllarda 'kemer sıkma' politikaları nedeniyle öncelikli olarak göçmenlerin yaşadığı semtlerde yer alan kütüphane, spor ve yüzme salonlarının kapatılması ise, bu semtlerde yaşayan gençlerin boş zamanlarını geçirebilecekleri ortamların sınırlı olması anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak, göçmenler, içinde yaşadıkların toplumun kendilerine sunabildikleri olanaklar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Göçmen çocuklarının beklentilerini ve sorunlarını anlayacak siyasi ve ekonomik çözümler üretmek, onları toplumun 'sorunlu yüzü' olarak göstermekten daha akılcı bir yaklaşım olacaktır. Özellikle Avrupa Konseyi'nin '2008 -Kültürlerarası Diyalog Yılı' ilan ettiği günümüzde, göçmenleri kültürel farklılıkları nedeniyle sorun olarak görmek çelişkili bir tutumdur.

Bu nedenle okullarda göçmen gençlerin kültürel farklılıkları sorun değil, zenginlik olarak görülmeli ve onları içine alacak gerekli alt yapılar oluşturulmalıdır. Okul

ders kitapları çok kültürlü toplum gerçeğinden hareketle yeniden düzenlenmeli ve göçmen gençleri de kapsayacak şekilde hazırlanmalıdır. Ayrıca kültürlerarası iletişim bağlamında gençlerin okul içi ve okul dışı ortamlarını kapsayacak pedagojik çalışmalara ağırlık verilmeli, bir göç toplumu olan Almanya’da göçmenleri dışlayan değil, onları benimseyen politikalar geliştirilmelidir.

Kaynakça

- Auernheimer, Georg (1988), *Der sogenannte Kulturkonflikt, Orientierungsprobleme ausländischer Jugendlicher*, Campus Verlag, Frankfurt am Main.
- Bainski, Christiane- Mannitz, Sabine-Sliwka, Anne- Solga, Heike-Volkholz, Sybille- Yoksulabakan, Gül (2004), “Schule und Migration – 6. Empfehlung der Bildungskommission der Heinrich Böll Stiftung”, Heinrich Böll Stiftung ve Bildungskommission der Heinrich Böll Stiftung (Ed.), *Selbständig Lernen. Bildung stärkt Zivilgesellschaft*, Beltz Verlag, Weinheim ve Basel.
- Berg, Ulrike- Jampert, Karin- Zehnbauer, Anne (2000), *Multikulturelles Kinderleben*, Deutsches Jugendinstitut, Projektheft 4, München.
- Bild am Sonntag (2008), CDU (Hristiyan Demokrat Birliği) Roland Koch’un Bild am Sonntag gazetesindeki röportajı, 31.01.2008.
- Boers, Klaus- Walburg, Christian- Reinecke, Jost (2006), “Jugendkriminalität - Keine Zunahme im Dunkelfeld, kaum Unterschiede zwischen Einheimischen und Migranten”, *Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform*, Cilt 89, Sayı 2, s. 63-87.
- Bundeskrininalamt (2006), Zweiter Periodischer Sicherheitsbericht “Zuwanderer als Täter und Opfer” http://www.bka.de/lageberichte/ps/psb_2_kap_4_2.pdf (13.08.2008)
- Bundesverband der Unfallkassen (2005), *Gewalt an Schulen-Ein empirischer Beitrag zum gewaltverursachten Verletzungsgeschehen an Schulen in Deutschland 1993-2003*, Statistikreihe.
- Butterwegge, Christoph (2006), “Migrationberichterstattung, Medienpädagogik und politische Bildung”, Butterwegge, Christoph ve Hentges, Gudrun (Ed.), *Massenmedien Migration und Integration*, Verlag für Wissenschaften, Wiesbaden, s.185-235.
- Clemens-Smicek, Anja (19.01.06). “Visuelle Gewalt macht Kinder dumm”, 19.1.2006, <http://www.wz-newsline.de/sro.php?redid=104902> (10.09.2008).
- Die Beauftragte der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration (2007), 7. Bericht der Beauftragten der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration über die Lage der Ausländerinnen und Ausländer in Deutschland, Berlin.
- Ebner, Christian (2006), Problem mit “Macho-Kultur”, 17.11.2006. http://www.merkur-online.de/mm_alt/nachrichten/politik/aktuell/art297,733289 (10.09.2008).
- Furtner-Kallmünzer, Maria (1988), “Biographie und Identitätsprobleme der zweiten Generation”, Deutsches Jugendinstitut (Ed.), *Beiträge zur Ausländerforschung – Wege der Integration*, München, s. 87-128.
- Hamburger Abendblatt (2007), “Raucher verprügelt Nichtraucher”, 24.12.2007.
- Hamburger Initiativenzeitung (10/11 2006), “Kinderarmut in Hamburg”. ‘...die dunklen sieht man nicht’, No 4,

- 10.11.2006, Hamburg, s. 15-19.
www.initiativzeitung.org
- Hansen, Roland (1989), Türkische Deutsche, deutsche Türken oder „ein bißchen von da und ein bißchen von da“: Re-Migration und Identitätskonflikte türkischer Jugendlicher aus İzmir, Saarbrücken.
- Heitmeyer, Wilhelm- Müller, Joachim-Schröder, Helmut (1997), *Verlockender Fundamentalismus*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main.
http://www.bmi.bund.de/cln_012/nn_161630/Internet/Content/Themen/Auslaender_Fluechtlinge_Asyl_Zuwanderung/DatenundFakten/Deutsche_Auslaender_mit_Migrationshintergrund.html, 10.09.08.
- <http://www.turkstudent.net/art/3790>, 9.10.2006.
- Kepplinger, Hans M. Ve Dahlem, Stefan (1990), „Medieninhalte und Gewaltanwendung“, Schwind, Hans-Dieter (Ed.), Ursache, Prävention und Kontrolle von Gewalt. Analysen und Vorschläge der Unabhängigen Regierungskommission zur Verhinderung und Bekämpfung von Gewalt (Gewaltkommission, Bd. III: Sondergutachten (Auslandsgutachten und Inlandsgutachten), Berlin, s. 381–396.
- Kersten, Joachim (2002), „Jugendgewalt und Gesellschaft“, http://www.bpb.de/themen/AIPQC2,0,0,Jugendgewalt_und_Gesellschaft.html
- Kristen, Cornelia (2003), „Ethnische Unterschiede im deutschen Bildungssystem“, Aus Politik und Zeitgeschichte, Cilt 21-22, aktaran
- Ladoue, Jessica (2005), *Ausländerkriminalität- Delinquenz und Devianz, türkischstämmiger Jugendlicher und Heranwachsender in Rheindorf- Nord*, Diplomarbeit, Fachbereich Sozialpädagogik, Fachhochschule Köln.
- Kunczik, Michael- Zipfel, Astrid (2004), „Medien und Gewalt, Befunde der Forschung seit 1998“, http://www.bupp.at/jart/prj3/bupp/data/uploads/Downloads/Studien/Kunczik_Medienwirkungsforschung.pdf (1.7.2008).
- Ladoue, Jessica (2005), *Ausländerkriminalität- Delinquenz und Devianz, türkischstämmiger Jugendlicher und Heranwachsender in Rheindorf- Nord*, Diplomarbeit, Fachbereich Sozialpädagogik, Fachhochschule Köln.
- Lamnek, Siegfried (2000), „Jugendgewalt in unserer Gesellschaft“, *Gegenwartskunde*, 2/2000, s. 237-264.
- Lösel, Friedrich ve Bliesener, Thomas (2003), *Aggression und Delinquenz unter Jugendlichen. Untersuchungen von kognitiven und sozialen Bedingungen*. BKA-Reihe „Forschung + Polizei“, Bd.20, Luchterhand, Neuwied.
- Mansel, Jürgen ve Hurrelmann, Klaus (1998), „Aggressives und delinquentes Verhalten Jugendlicher im Zeitvergleich. Befunde aus 'Dunkelfeldforschungen' aus den Jahren 1988, 1990 und 1996“, *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, Cilt 50, Sayı 1, s. 78-109.
- Morgenroth, Olaf (1999), Identitätsabsichten türkischer Jugendlicher, bereichsspezifische Zukunftsorientierungen im Kontext von Familie und Schule, Hamburg.
- Morshäuser, Bodo (1999), „Landser, Söldner und Kanaken“, *Die Zeit*, Sayı 42.
- Nieke, Wolfgang (1991), „Ausländische Jugendliche in der Berufsausbildung: auf dem Weg zur Chancengleichheit?“, Nieke, Wolfgang vd. (Ed.), *Benachteiligung ausländischer Jugendlicher im*

Zugang zur Berufsausbildung, Opladen, s. 9-32.

- Neumann, Ursula (2002), "Die Darstellung von Migrantinnen und Migranten und ihren Themen in den audiovisuellen Medien". Merz, Medien+Erziehung, 5:282-285.
- Papalekas, Johannes C. (1982), "Die zweite Ausländergeneration: kulturelle Aspekte", Lojewski, von Günther (Ed.), Forum Berlin, Integration der Kinder ausländischer Arbeitnehmer? Probleme und Antworten auf eine Herausforderung: Referate und Diskussionsbeiträge, Köln, s. 27-38.
- Pfeiffer, Christian (2006), "Was zu tun ist, Gegen Gewalt helfen mehr Ganztagschulen", Die Zeit, Sayı 15, 6.4.2006.
- Pfeiffer, Christian ve Wetzels, Peter (2000), *Junge Täter als Opfer und Täter von Gewalt*, KFN- Forschungsbericht, No 81.
- Poppenhäger, Annette (2006), "Eskaliert die jugendliche Gewalt. Wie lassen sich die Kinder von heute integrieren?", 3SAT, Kulturzeit, 31.5.2006, <http://www.3sat.de/kulturzeit/themen/92660/index.html> (20.5.2008).
- Schirg, Oliver (2006), "100 Millionen Euro gegen soziale Spaltung in Hamburg", Die Welt, <http://www.welt.de/data/2006/11/20/1117080.html>. (24.11.2006).
- Schiffauer, Werner (2008), Migration, Jugendgewalt, İslam; Für eine Kultur des genauen Hinschauens. Ropörtaj: Claudia Mende (23.1.2008), www.Qantara.de (18.09.2008).
- Schiffauer, Werner (1983), *Die Gewalt der Ehre*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main.
- Schorb, Bernd (2003), "Einführung: Fernsehurteile und-vorurteile". Was guckst du, was denkst du? Der Einfluss des Fernsehens auf das Asländerbild von Kindern im Alter von 9 bis 14 Jahren. Bernd Schorb v.d. (der.) içinde. Kiel:6-10.
- Schwind, Hans-Dieter (2004), Kriminologie, Eine praxisorientierte Einführung mit Beispielen, Kriminalistik Verlag, Heidelberg, aktaran Ladoe, Jessica (2005), *Ausländerkriminalität-Delinquenz und Devianz, türkischstämmiger Jugendlicher und Heranwachsender in Rheindorf- Nord*, Diplomarbeit, Fachbereich Sozialpädagogik, Fachhochschule Köln.
- Tertilt, Hermann (1996), *Turkish Power Boys, Ethnographie einer Jugendbande*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt/M.
- Uçar-İlbuğa, Emine (2005), *Ferisekonsum von türkischen Jugendlichen*, Peter Lang. Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien.
- Weidacher, Alois (2000), "In Deutschland zu Hause – politische Orientierungen griechischer, italienischer, türkischer und deutscher junger Erwachsener im Vergleich", Weidacher, Alois (Ed.), *Migrationsspezifische Bedingungen und soziokulturelle Orientierungen*, Opladen, s. 67-129.
- Wetzels, Peter- Enzmann, Dirk- Mecklenburg, Eberhard- Pfeiffer, Christian (2001), *Jugend und Gewalt: Eine repräsentative Dunkelfeldanalyse in München und acht anderen deutschen Städten*, Nomos, Baden-Baden.
- Wetzels, Peter ve Brettfeld, Katrin (2003), *Auge um Auge, Zahn um Zahn? Migration, Religion und Gewalt junger Menschen*, Lit Verlag, Münster v.d.
- Wilmers, Nicola- Enzmann, Dirk- Schaefer, D- Herbers, Karin- Grewe, Werner- Wetzels, Peter (2001), *Jugendliche in Deutschland zur Jahrausendwende: Gefährlich oder gefährdet?*

Ergebnisse wiederholter,
repräsentativer
Dunkelfelduntersuchungen zu Gewalt
und Kriminalität im Leben junger
Menschen 1998-2000,
Interdisziplinäre Beiträge zur
kriminologischen Forschung, Band
23, Nomos, Baden-Baden.

Yazarsız (2008), "Gewaltdebatte-Schäuble
fährt Koch in die Parade", Focus,
3.1.2008,
http://www.focus.de/politik/deutschland/gewaltdebatte_aid_232167.html
(11.09.2008).